

УДК 625.7

© Т.В. Бондар, зав. відділом (ДерждорНДІ)

АНАЛІЗ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ АВАРІЙНОСТІ — ШЛЯХ ДО ОБҐРУНТОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ РУХУ

Анотація. Виконано аналіз причин виникнення аварійності на автомобільних дорогах України та намічено шляхи з підвищення безпеки руху.

Ключові слова: автомобільна дорога; безпека руху; аварійність.

Аннотация. Выполнен анализ причин возникновения аварийности на автомобильных дорогах Украины и намечены пути по повышению безопасности движения.

Ключевые слова: автомобильная дорога; безопасность движения; аварийность.

Annotation. The analysis of the causes of accidents on the roads of Ukraine and planned ways to improve traffic safety.

Key words: road; traffic safety; accidents.

Швидке кількісне зростання автомобільного парку нашої країни та збільшення кількості дорожньо-транспортних подій потребують безперервного спостереження за динамікою аварійності та впровадження економічно обґрунтованих заходів із покращення організації та підвищення рівня безпеки дорожнього руху.

Необхідність впровадження системи керування безпекою руху набуває особливої актуальності для дорожньої галузі країни з огляду на стан аварійності на автомобільних дорогах України (табл. 1.).

Статистичні дані про аварійність перевантажені абсолютними показниками, які нерідко мають тенденцію до зниження. На їх основі роблять помилкові висновки про стан аварійності в державі, хоча питомі показники стану безпеки дорожнього руху мають негативну тенденцію. Щоб отримати об'єктивну картину безпеки дорожнього руху в Україні, необхідно порівнювати питомі показники з аналогічними показниками за попередні періоди та із аналогічними показниками інших країн, які досягли найкращих результатів у забезпеченні безпеки дорожнього руху.

Не дивлячись на значне зниження аварійності та кількості потерпілих як в Україні, так і на автомобільних дорогах загального користування за останні два роки, завдяки підвищенню відповідальності за дотримання Правил дорожнього руху, частка загиблих у ДТП на автомобільних дорогах загального користування значно зростає і є найбільшою за останні 10 років. При 29 % ДТП, що були зареєстровані на автомобільних дорогах загального корис-

тування у 2009 році, на них припадає 58,7 % загиблих від загальної їх кількості в Україні (рис. 1).

Тяжкість наслідків на 100 ДТП на автомобільних дорогах загального користування теж залишається високою, хоч дещо і знизилася порівняно із 2007 роком (рис. 2). Кількість загиблих у ДТП на автомобільних дорогах загального користування вдвічі вища ніж у середньому по Україні.

Кількість ДТП та тяжкість наслідків змінюють своє значення в просторі та часі і є різними для різних країн, регіонів, окремих доріг та окремих ділянок доріг, тому що залежать від багатьох факторів.

Якщо не вживати ніяких заходів, можна прогнозувати таку ж кількість ДТП для певного періоду часу, регіону, окремої ділянки доріг як і в аналогічному періоді минулого року (із поправкою на зміну інтенсивності руху).

Таблиця 1
Динаміка ДТП та тяжкості наслідків в Україні за 2000 – 2009 роки

Роки	Україна			У т.ч. на автомобільних дорогах загального користування		
	ДТП	Загинуло	Поранено	ДТП	Загинуло	Поранено
2000	33339	5185	36636	12271	2871	14051
2001	34541	5984	38196	12058	3203	14080
2002	34488	5982	37916	11069	3124	12611
2003	42409	7149	47458	13322	3791	15917
2004	45593	6966	53638	13366	3480	17036
2005	46485	7229	56002	13577	3784	17519
2006	Всього*	191931	—	—	22849	—
	У т.ч. з постраждалими	45482	6867	55571	10562	3166
2007	Всього*	278837	—	—	33714	—
	У т.ч. з постраждалими	63554	9574	78528	15576	4763
2008	Всього*	312230	—	—	39652	—
	У т.ч. з постраждалими	51256	7690	63246	14332	4091
2009	Всього*	229551	—	—	30435	—
	У т.ч. з постраждалими	37038	5332	45676	10745	3129

* Із 01.01.2006 року до статистичної звітності включені ДТП з матеріальним збитком. Всього ДТП включають ДТП з постраждалими та з матеріальним збитком.

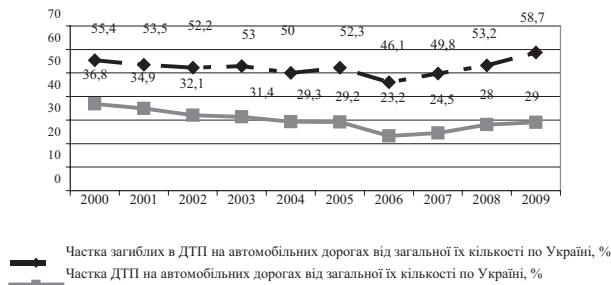

Рис. 1. Частка ДТП та загиблих на автомобільних дорогах України від загальної їх кількості (%)

Для отримання позитивного результату із зменшення кількості ДТП та їх наслідків необхідно вивчати причини виникнення аварійності, визначати ділянки її локалізації та обґрунтовано планувати заходи із ліквідації факторів, які збільшують вірогідність виникнення ДТП.

Необхідно переглянути сам підхід до проблеми зменшення кількості жертв у ДТП. Тобто головним завданням повинно стати не тільки пошук винних і перекладання вини тільки на учасників дорожнього руху, які допустили певні порушення, а запобігання можливості самих порушень (особливо це стосується мало захищених учасників дорожнього руху: велосипедистів; пішоходів, мотоциклістів), завдяки впровадженню відповідних заходів із запобігання виникнення певних порушень з боку учасників дорожнього руху а, у випадку скоєння ДТП, пом'якшення їх наслідків.

Безперечно, що на виникнення аварійних ситуацій і скоєння дорожньо-транспортних пригод впливає багато взаємопов'язаних факторів, тому певна кількість аварій завжди буде присутня, а от яка ж саме кількість цієї присутності "допустима" і як її зменшити – це питання вирішується в процесі забезпечення безпечних умов руху для транспортних потоків, особливо при входженні дорожньої мережі в міжнародну транспортну систему, і вагомим чинником у цьому є управління процесами забезпечення умов руху з найменшими ризиками виникнення ДТП, рівняючись на позитивний досвід і найкращий досягнутий результат Європейських країн.

Рівні безпеки руху автомобільних доріг характеризуються абсолютними чи відносними показниками аварійності і можуть відрізнятися серед різних країн, регіонів, окремих доріг та окремих ділянок доріг, часових періодів тощо.

До залежних факторів, які впливають на рівень безпеки руху на державному рівні, можна віднести: рівень національної свідомості, наявність мети і рівень зацікавленості держави досягти цієї мети, наявність державного контролю за дотриманням безпечних умов руху та відповідальності за виконання поставлених завдань із підвищення безпеки руху, фінансові можливості і стратегічні плани держави, стан мережі доріг і транспортного парку. На галузевому рівні (для дорожніх структур) ставиться завдання забезпечення умов, що максимально застерігають від виникнення ДТП.

Рис. 2. Тяжкість наслідків на 100 ДТП

Всі відомі методи оцінки впливу дорожніх умов на виникнення ДТП мають деяку наближеність висновків, оскільки дуже важко оцінити вплив усіх факторів, що спричинили до появи ДТП. Тому методи визначення факторів, що впливають на виникнення і на зниження кількості ДТП потребують постійного удосконалення з урахуванням накопиченого досвіду.

Створення галузевої Бази даних обліку і аналізу ДТП (Road Safety Management (RSM)), у системі Укравтодору, дає можливість накопичити статистичні дані розподілу аварійності на дорогах загального користування і визначати найбільш аварійні регіони, дороги та окремі ділянки доріг з високим рівнем ризику виникнення ДТП з метою першочергового планування і впровадження обґрунтованих заходів із підвищення безпеки руху на основі ранжирування ділянок доріг за ступенем ризику виникнення аварійності та тяжкості наслідків ДТП.

Проведення всеохоплюючого аналізу аварій (за даними Галузевої бази даних обліку і аналізу ДТП), з метою зосередження на повному обсязі факторів, що спричиняють аварійність та інтерпретації результатів такого аналізу в цільові показники, допоможе зменшити кількість жертв та аварій на автомобільних дорогах.

Висновки

Оцінка рівнів безпеки руху на автомобільних дорогах загального користування, на основі впровадження інформаційних технологій статистики Галузевої бази даних обліку й аналізу ДТП на автомобільних дорогах (RSM), надасть можливість оцінювати відповідність мережі доріг умовам руху, що склалися на поточний період, встановлювати рейтинг автомобільних доріг за ступенем небезпеки, планувати черговість виконання робіт з підвищення безпеки руху в межах фінансових можливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко Ф.П. Керування безпекою руху засобами дорожньої служби: Монографія. – К., 1999. – 280 с.
2. Говард Ерік. Витяги. Звіт про країну Україна. Огляд спроможності управління безпекою руху на шляхах та пропозиції стосовно стратегії інвестування (від короткострокових до довгострокових). Проект, червень 2006 р. VicRoads International. Джін Брін, Jeanne Breen Consulting.
3. М 218–03450778–652:2008. Методика оцінки рівнів безпеки руху на автомобільних дорогах України.